

Společně se včelami

MIROSLAV URBAN

Společně se včelami

Společně se včelami

Miroslav Urban

Grada Publishing

Obsah

9	Úvod
11	Čekání na roj
12	Studené jaro
15	Rojová nálada
17	Úl v dílně
19	Horní loučka – plán úlu
21	Stanoviště včel
24	Hrozen včel
27	Kde je dutina?
29	Nový úl
32	S máslem a medem
35	Včelí dílo
36	První plást
39	Šestiboká architektura
41	Dělnice stavitelky
45	První měsíc
48	Salát z červené řepy
51	Včelí domov
52	Královnin portrét
55	Hmyzí matky
57	Královnino menu
61	Včelí spartakiáda
68	Co oči nevidí
71	Včelstvo – v létě, v zimě
73	Včelařův zápisník
75	Koloběh života
78	Zmrzlina z lesa

81 Okolní krajina

- 82 Hlučná krajina
- 85 Rozmanitost v zastoupení
- 87 Ukrytá semena
- 89 První taneček
- 91 Bohatství semen
- 93 První zemědělec
- 95 Dnešní zemědělec
- 98 Bylinkový čaj

101 Včelí plody

- 102 Košíky a hnízda
- 105 Včelí stopy
- 107 Lesní zahrada
- 109 Za divokou zahradou
- 112 Marmeláda
- 114 Pichlavá marmeláda
- 116 Ostružinový koláč
- 121 Poslední květy

125 Společně se včelami

- 126 Otevírání úlu
- 129 Rozvrh hodin
- 131 Nemocné včely
- 133 Fenologický kalendář
- 135 Biotechnická opatření, Rojení naopak
- 141 Zimní generace
- 142 Vyhřátý chomáč
- 149 Letní reflexe
- 150 Lisování medu

- 156 Seznam fotografií
- 157 Poděkování
- 158 Slovníček včelařských pojmů

Čile k zimnímu spánku
činí se krajina
tká peřinu pavučin
červenkám ve křoví

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

držíte v rukou knížku, která vám umožní nahlédnout do prostředí včelstva žijícího způsobem blízkým přirozenému životu včel. Obydlí těchto včel je umístěno v západní části CHKO Beskydy na hřebenech Vsetínských vrchů v nadmořské výšce 555 metrů nad mořem. V doletu včel jsou pouze horské louky, pastviny, smíšené lesy a křoviny.

Při listování stránkami knížky budete sledovat přirozený vznik včelstva rojením. Na fotografiích uvidíte zblízka dělnice, matku, trubce, stavbu nových plástů, vývoj včel i jejich líhnutí, ukládání potravy a spolupráci dělnic s kvetoucími rostlinami. Život sledovaného včelstva se odehrává v úlu s horními loučkami. Včely v něm žijí svým přirozeným způsobem i v podmínkách umělého chovu na včelnici. Úl s horními loučkami je vyrobený podle plánů kanadských vědců, kteří tuto variantu úlu vytvořili v rámci rozvojového projektu v Keni roku 1971. Šikmá boční stěna úlu svírá s horní loučkou úhel 60°. V tomto případě včely nepřistaví své plásty až ke stěně. Jednotlivé plásty lze proto snadno vyjmout a kontrolovat zdravotní stav včelstva.

Pro včely z tohoto včelstva se člověk-včelař stává pomocníkem a zároveň spolupracovníkem při tvorbě okolní krajiny. Knižka, kterou otevíráte, ukazuje vztah člověka, včel a krajiny jako vzájemnou spolupráci nesoucí plody, jež obohacují všechny organismy žijící v oblasti doletu včel.

Jaké plody tato spolupráce přinese, posoudíte vy, čtenáři.

Autor

Čekání na roj

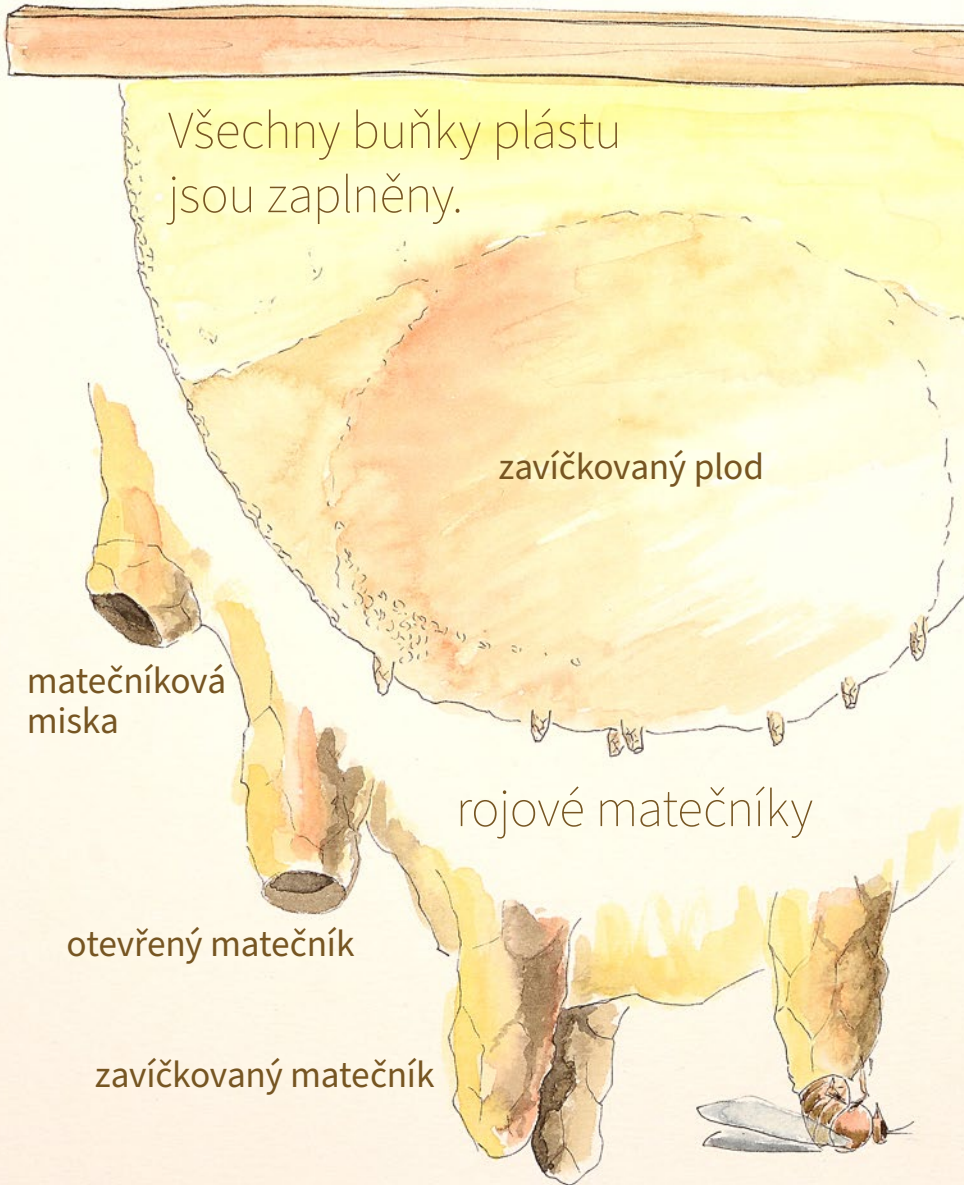
- čekání na roj
- výroba úlu
- usazení roje
- s máslem a medem

Studené jaro

Na konci zimy roku 2021 беру do ruky odřezky jasanových prken, přeměřuji je a skládám k sobě. Přemýšlím o stavbě nového včelího obydlí, kde včely budou žít svůj přirozený život, který mám chuť zaznamenat. Pro chov včel s přihlédnutím na jejich přirozenost jsem vybral úl s horními loučkami, z nichž včely staví své vlastní divoké plásty. S pilou a vrtačkou v ruce dávám dřevu pomalu tvar včelího úlu. Velikými okny v šikmých bočních stěnách uvidím práci dělnic při stavbě nového hnízda, jejich starost o první plod i ukládání zásob potravy. Zbývá jen počkat na první přirozené rojení mých včelstev a osídlit připravený úl. Jaro toho roku je ale studené a deštivé. Chlad nepřeje květům a následné snůšky je málo. Všechna včelstva na včelnici živoří, jejich rozvoj postupuje pomalu a na přirozené dělení včelstev rojením není v žádném z nich ani pomyšlení. Jaro se přehouplo do suchého léta, roje jsem se nedočkal. Snad příští rok?

Všechny buňky plástu
jsou zaplněny.

zavíčkovaný plod

matečnická
miska

rojové matečníky

otevřený matečník

zavíčkovaný matečník

zavíčkovaný
med

líhnoucí se matka

Rojová nálada

Rojení je jediný přirozený způsob vzniku nového včelstva. Příhodné jarní počasí pomůže krajině bohatě kvést a přinést včelám dostatek rozmanité potravy v podobě pylu a nektaru. Spodní část plástů včelího hnízda zaplní matka vajíčky a krmičky se začnou starat o další generace svých sester. Horní část plástů hnízda zaplní dělnice medem. Mezi medem a plodem zbývá místo pro pyl. Ve chvíli, kdy včelstvo zaplní všechny buňky, začne rojová nálada. Dělnice přimějí matku naklást vajíčka do matečnickových misek na okrajích plástů. Vývoj nových matek trvá 16 dnů. Po tu dobu stará matka nemá kam klást a dělnice se připravují na vyrojení. K tomu dojde krátce před líhnutím nových matek. Rojící se polovina dělnic z hnízda nasaje do svých útrob med a společně se starou matkou hnízdo opustí. Nedaleko původního hnízda se roj usadí, nejčastěji na větev. Po pár dnech si hrozen včel najde útočiště v nové dutině.

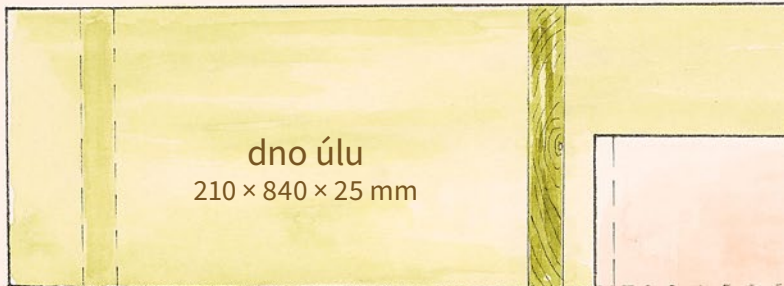

Úl v dílně

Přirozeným domovem je pro včely dutina stromu. Lidé vyrábí včelí úly, aby chovali včely ve své blízkosti. Dnes nejčastěji včely žijí v úlech v podobě dřevěných bedýnek. Ty jsou vyplněny dřevěnými rámečky s voskovými předlohami plástů, na kterých dělnice vystaví buňky svých plástů. Jednotlivé bedýnky včelař skládá na sebe a vytváří dostatečný prostor pro život včelstva. Takovým úlům se říká nástavkové. Z horních pater těchto úlů včelař odebírá med. Dolní polovinu úlu přidělenou matce pro její plodování včelař upravuje podle zvolené metodiky chovu. Takto chované včely nemají možnost stavět své vlastní plásty, nerozhodují o množství uloženého medu ani o plodování matky. Je ale také několik úlů vhodných pro chov včel žijících přirozeným způsobem, úlů, ve kterých včely staví divoké plásty a zásoby potravy ukládají podle sebe. Jsou to umělé brtě a kláty, Warré či tradiční japonské úly. Naše včely žijí v úlu s horními loučkami, který kromě přirozené stavby plástů umožňuje i jejich snadné rozebírání.

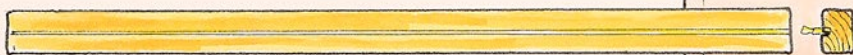
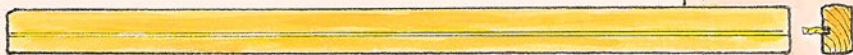
střecha úlu

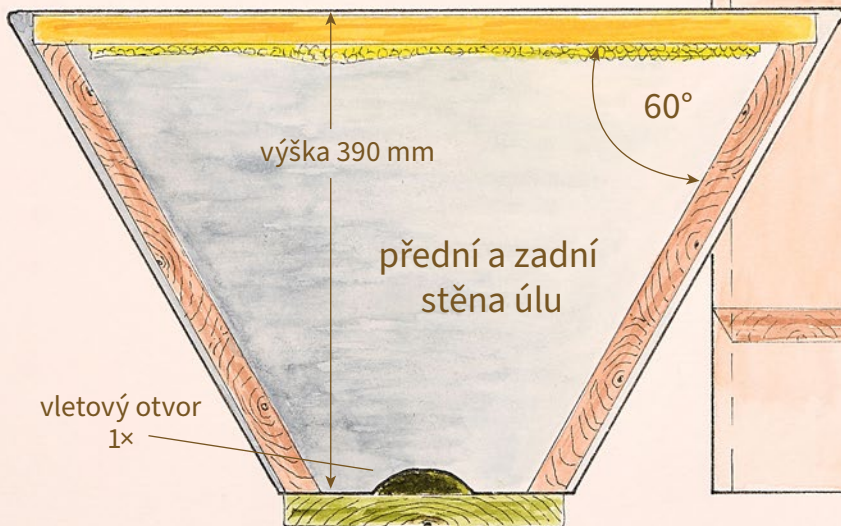
dno úlu

210 × 840 × 25 mm

horní loučky 35 × 590 × 25 mm

horní strana 680 mm

výška 390 mm

60°

přední a zadní
stěna úlu

vletový otvor
1×

dolní strana
250 mm